

Det kongelige kommunal- og regionaldepartement
Akersg. 59
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref 05/1435-23 KEK

**UTTALELSE VEDRØRENDE HØRING.
ENDRING I TEKNISK FORSKRIFT TIL PLAN OG BYGNINGSLOVEN (TEK) OG FORSKRIFT OM
SAKSBEHANDLING OG KONTROLL (SAK)**

Undertegnede representerer ca 2500 medlemmer i Sør-Trøndelag. I 40 år, siden bygningsloven av 1965, har denne gruppen måttet avfinne seg med utestengelse fra byggverk i Norge som er oppført uten krav om at de skal være tilgjengelig for hørselshemmede. Den vesle bestemmelsen om "teleslynge" er på normalthørendes premisser.

I anledning høringen vil vi uttale:

1. INNLEDNING.

Syseutvalgets innstilling og oppfølgingen med forslag til revisjon av Plan- og bygningsloven med ny formålsbestemmelse har gitt oss forventninger om at samfunnet skal gjøres mer tilgjengelig for vår målgruppe.

I den anledning har vi uttalt oss til lovenedringsendringforslagene.

Forslaget til endring i TEK & SAK er på denne bakgrunn et stort "vonbrott"! Høringsnotatet viser fullstendig fravær reformer til våre brukeres beste.

2. ENDRINGSFORSLAG TIL TEK.

Begrepet "orienterings & bevegelseshemmede" erstattes nå i kap X *Brukbarhet* med "universell utforming" uten at begrepet er gitt et entydig innhold.

UU skal være samlebegrepet som samlet *alle* funksjonshemminger.

Like fullt er kap 3.1-4 i høringsnotatet og TEK gjennomsyret av tekning og bestemmelser for noen grupper funksjonshemminger.

Nevner:

§10-1, ..uten hjelpemidler...(-eks vil Hørselshemmede (HH) trenge tilrettelagte hjelpemidler).

§10-2 med særbestemmelse om *egnet adkomstmulighet*,

§10-21, *Adkomst til byggverk*,

§10,31, *Adkomst i byggverk.*,

§§10-32 *WC*, 10-37 *Dører*, 10-41 *Heis*, 10-43 *Knapper*, 10-5 *Kommunikasjonsveier*.

HLF-H foreslår:

1. Det er naturlig at spesielle krav for store og sterkt funksjonshemmede grupper omtales spesielt i TEK. Forskriften må derfor også fange opp hørselshemmede og eks. asmatikere & allergikers behov for teknisk tilrettelegging i og rundt bygg.
2. Det generelle krav til *brukbarhet* i §10-1 er utydelig mht å sikre tilrettelegging for disse gruppene utover den fysiske tilgjengelighet (jfr. ovenfor pkt 2).
Ved formuleringen: "*der forskriften krever det*" avgrenser formåls-bestemmelsen i lovteksten.
 - i. "Der forskriften krever det" - bør tas ut av teksten i 2. pkt.
 - ii. ".. eller hjelpemidler" endres til : "og med nødvendige hjelpemidler".
3. §10-42 endres til "Hørselsteknisk tilrettelegging" med dette innholdet:
 - i. *Etterklangstid i byggverk skal ikke overstige 0.3 s for lydklasse A-D, jfr S8175.*
 - ii. *Hørselstekniske hjelpemidler skal installeres i byggverk i tilstrekkelig antall rom for undervisning, kulturformidling, omsorg, arbeidsplass, terminal/ samferdsel, møterom mv.*
Kommentar:
De HH's funksjonshemming begynner der orienterings- og bevegelsehemmedes tar slutt. I kantinen, idrettshallen, terminalen, møterommet møter den HH utestengelsen. Det er derfor avgjørende for HH at den lydmessige tilretteleggingen er til stede dersom byggverket skal være tilgjengelig.
 - iii. *Det er videre vesentlig ikke å låse seg til Teleslynge. Utviklingen åpner for IR –anlegg, multifrekvente FM –anlegg, AV –anlegg mv.*
Det skal videre installeres AV –anlegg som muliggjør munnnavlesning og lesing av skrivetolkjetjeneste og tegnspråk.
- 4 "Universell utforming" er så sentralt begrep at det bør defineres i forskriftsteksten 10-1; *Generelle krav til brukbarhet*, eller i en ny §1-1 om *Forskriftens virkeområde* hvor også inndeferes i begrepet. Dermed gir en føringer for utarbeiding av REN og annet enn løsninger utover de preaksepterte løsningene.

3. AVSLUTNING.

HLF-Sør-Trøndelag ber om at våre synspunkter blir hørt og innarbeidet i revidert TEK.

A. HLF-Sør-Trøndelag mener:

- REN må gå langt i å foreskrive detaljerte løsninger for "brukbarhet".

B. HLF-Sør-Trøndelag legger til grunn:

- -iflg signal i høringsbrevet, at REN vil utfylle TEK på dette området på en ytterligere og omfattende måte. På denne bakgrunn har vi forventning om å få uttale oss til REN før det trer i kraft fra 1.1.07.

KOMPETANSE PÅ "UNIVERSELL UTFORMING".

Det er en alminnelig oppfatning at kompetansen på området er lav blant tiltakshavere, planleggere, utførende og hos myndighetene.

C. HLF-Sør-Trøndelag foreslår:

- Faget "universell utforming" må utvikles på alle felt/saksområder.
- SAK må stille krav om egen klasse for sentral godkjenning av planleggere og utførende på "universell utforming" slik at lovens formålsbestemmelse kan realiseres.
- Inntil sentral godkjenning universell utforming er innført må all planlegging på alle tiltaksklasser underlegges kontrollformen "sideordnet kontroll" (ikke egenkontroll).

MEDVIRKNING I BYGGESAKSPROSESSEN.

D. HLF-Sør-Trøndelag foreslår:

at "tilgjengelighet" og "brukbarhet" best forbedres gjennom endringer i saksbehandlingsregler som omfatter *ansvar, kontroll, tilsyn og lovlighetsoppfølging*.

E. HLF-Sør-Trøndelag foreslår:

det skal være et krav at kommunalt råd for funksjonshemmede skal innkalles til forhandskonferanse og godkjenne kontrollplan for prosjektering mht. bruk av sentralt godkjente prosjekterende mht. "universell utforming."

INNSLAGSPUNKT FOR KRAVET OM UNIVERELL UTFORMING (UU):

F. HLF-Sør-Trøndelag foreslår:

videre videre at innslagspunktet for krav om UU bør senkes slik at det gjøres gjeldende også ved bruksendring av eksisterende byggverk.

HLF-Sør-Trøndelag håper alle brukernes behov får fokus i det videre forskrifts (TEK)- og rettleidningsarbeidet (REN).

Videre at departementet lytter til våre synspunkter på høringsnotatet og på denne måten retter opp det inntrykk som er skapt gjennom vektleggingen av andre sider ved forskriftsendringene som ble gitt på pressekonferansen der endringene ble presentert av ministrene Bjørnøy og Haga. Jfr "Byggeindustrien" nr 8 –side 10.

Etter vedtak i fylkesstyret i Sør-Trøndelag den 4.september då sendes uttalelsen til departementet.

Frøya den 2006.09.10

Sør-Trøndelag Fylkeslag av HLF

Rolf Broholm
-leder

